

BUTLLETÍ DE L'AGUPACIÓ EXCURSIONISTA DE GRANOLLERS

SUMARI

La nostra adhesió (Editorial). — Jocs infantils (continuació), per SALVADOR LLOBET. — Pàgines antològiques d'excursionisme : Llegendes de la Schwarzwald (Selva negra), per ARTUR OSONA. — Coneixements pràctics : Riscs en les excursions a l'alta muntanya, per JOSEP FONT I DE FALGÁS. — Notes. Notes meteorològiques. — Programa Juliol i Agost.

JULIOL, AGOST
MCMXXXIII

SASTRERIA

JOSEP CASTANY

Carrer d'Anselm Clavé, 10
GRANOLLERS

Llavors Seleccionades

per a Horticultura i Floricultura

Josep M.ª Pons

PARETS DEL VALLÈS

Diumenges, a Sabadell

Dimarts, a Mollet

Dijous, a Granollers

• Telèfon 10 davant la Caixa d'Estalvis

A PARETS-LLISSÀ (Carretera de Ribes,
Km. 23'800), tots els dies de l'any

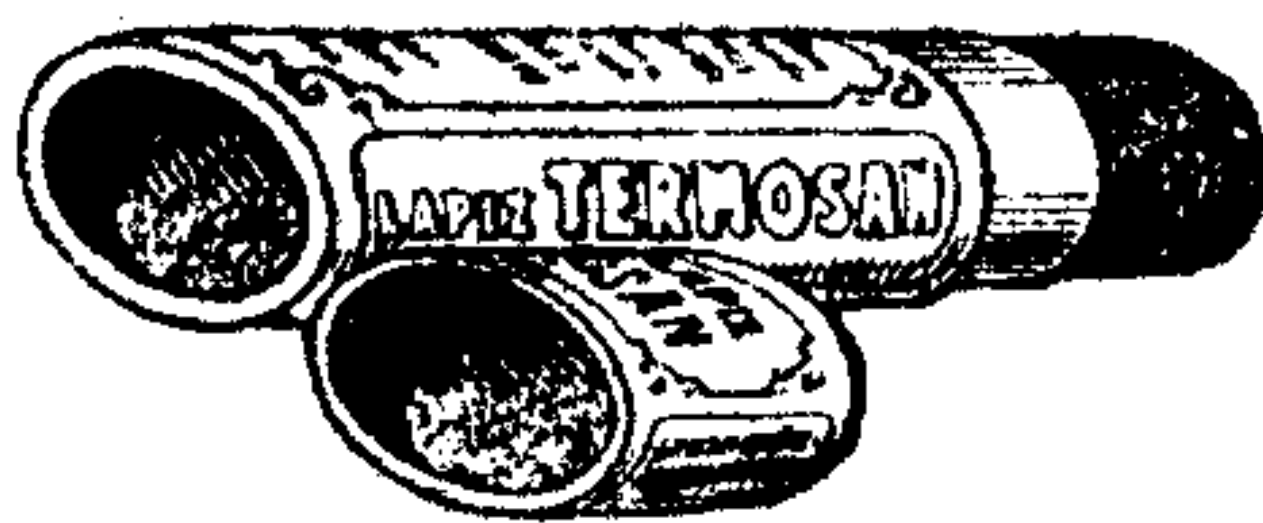
El llapis **TERMOSAN**

Indispensable per tots els esports. Res tan eficaç per combatre el dolor i congestions, ni tan senzill d'aplicar, perquè sempre està a punt. Basta fregar lleugerament la part dolorida, cobrint-la amb un mocador o bé amb una bena i va desapareixent el dolor produït per possibles accidents. El llapis **TERMOSAN** no ocupa lloc. No embruta. No irrita gens. No fa mala olor. S'aplica tal com es presenta.

Demani fullet al Dipòsit general: **RAMON SALA**

BARCELONA

Carrer de Paris, 174

Els exquisits

CAFÉS "LA GARSA"

Són els preferits del públic...

Per la seva puresa

Pel seu aroma

*Per la seva qualitat
immillorable*

De venda a totes les botigues de Comestibles i Colonials

TALLER D'ENQUADERNACIONS

OBJECTES D'ESCRITORI, DIBUIX I PINTURA

Llibreria

Figurins

Papereria

J o a n

Carbó

Granollers

S. Roc, 15

Clavé, 44

Motxilles

per a

excursionistes

en tots tamanys

i tots preus

BUTLLETÍ

MAIG-JUNY : MCMXXXIII

Josep Umbert, 30-32

La nostra adhesió

Encara que d'una manera potser massa lenta i intermitent, l'excursionisme català va pagant els deutes que ha contractat amb aquells homes abnegats i entusiastes que més han contribuït a expansionar-lo i fer-li assolir el lloc preeminent que avui ocupa. La gratitud que vers aquests servidors de la Pàtria hom sent, es fa palesa, de quan en quan, amb una demostració d'agraïment, necessària sempre per a revelar que entre nosaltres no es veu amb indiferència la tasca lloable, que d'una fàcil silenciosa realitzen aquests treballadors constants i laboriosos, veritables enamorats de la seva terra, i dels quals en tenim sortosament mostres en moltes de les nostres poblacions.

Precisament, el propi dia 9 de juliol tindrem ocasió d'exterioritzar aquesta reconeixença vers un dels tals homes que n'és més mereixedor: En Tomàs Raguer, de Ripoll. Ell constitueix un dels exemples més característics d'aquests pacienciosos recercadors de totes les coses interessants d'una contrada, que gosen aplegant i fent l'inventari de totes aquelles manifestacions que té en els seus diversos aspectes d'estudi; ell, excursionista incansable, ha format a la seva vila un arxiu-hemeroteca notabilíssim, i un museu folklòric, primer d'aquest caire a Catalunya, on s'hi guarda una valuosa col·lecció de material que fins ara ningú no havia atinat a recollir. I aquesta tasca, realitzada silenciosament, desinteressadament, té una importància que bé cal subratllar.

Es per aquest motiu que nosaltres, d'acord sempre amb el nostre afany d'enaltir i enlairar la cultura de la Pàtria, ens adherim a l'acte d'homenatge que es celebrarà a Ripoll, a honor de Tomàs Raguer. I en realitzar aquest deure nostre, fem extensiu el tribut de la nostra reconeixença a tots aquests homes com ell, que a l'aurèola de la seva modèstia poden afegir-hi la glòria d'una vida de treball digne i noble.

Jocs infantils

Per Salvador Elobet

(continuació)

JOCS DE NOIS

Ja hem dit anteriorment que els jocs masculins no van gaire acompanyats de cançons. Més violents quasi sempre, no són aptes per subjectar-se a la cadència d'una melodia. Mentre el noi és petit, encara es posa a voltes als jocs de les noies i canta junt amb elles la tonada de les cançons. Però quan és un xic grandet, corre aviat amb els companys que li ofereixen l'al·licient d'uns jocs de major moviment i d'una major aventura. No vol pas dir això que tots siguin violents, però la tònica general és de poca placidesa.

A oficis.—Es divideixen els jugadors en dues parts i els que formen un dels bàndols comencen a representar mímicament un ofici sense parlar gens, només accionant els moviments. Es un joc molt divertit. Quan un vol dir quelcom, cal dir abans: «Un, dos, tres: demano per parlar»; però es té compte a no esmentar cap cosa que deixi endevinar als contraris la feina que simulen. Prèviament abans de començar el joc tots els components d'un partit es posen d'acord sobre l'ofici que volen representar i el paper que hi jugarà cadascú. Per exemple, decideixen fer l'ofici de paleta. Un d'ells imitarà l'acció del paleta posant pedres o maons; un altre farà com si portés quelcom que seria material; un altre farà com si estirés una corriola; un altre com si fes una bastida, etc. El paleta, si vol, pot dir al que fa de manobre: «Un, dos, tres: demano per parlar. Porta'm això o allò». Sense mai, però, referir-s'hi directament per tal de dificultar l'endevinació de l'ofici representat. El bàndol contrari procura amb diversos artificis fer parlar a algun d'ells per veure si impensadament ho fan sense demanar el previ permís, en quin cas perd l'equip que representa. Fins que no ho endevinen o algú dels representadors parla sense haver demanat la vènia oportuna, l'acció va continuant.

A bala.—Aquest joc és conegudíssim; posant les dues mans a terra cal impel·lir una bala amb certa força del dit gros de la mà dreta, que recolzant-se amb el dit gros de l'altra, té l'efecte de ballesta. La bala així llançada cal que toqui la del contrari. A vegades quan és a «pam i toc» val dos punts; un, si la distància que la separa de l'altra és igual o menor d'un pam (el pam vàlid és el que amida el propi jugador) i un altre punt el xoc de les dues bales.

Quan es juga al «diner» es posen peces de cinc cèntims o bé palets verticals a una certa distància entre ells, els quals cal fer caure amb la bala. Prèviament s'estableix l'ordre de la tirada, per l'aproximació aconseguida pels jugadors tirant la bala amb la mà des del primer «diner», fins a la línia des

d'on comença el joc. Es surt correlativament i la tirada recomença pel mateix ordre. Fer caure un o varis diners dóna dret a tornar a tirar, com igualment si amb el xoc de la bala contra una altra, es posa aquella fora de joc. El que es queda sol guanya, o bé el que ha fet caure més diners; quan han caigut tots, el joc s'acaba.

Jugant a l'«ou» és necessari que la bala es fiqui dintre d'un sotet fet exprés, abans que la bala pugui posar fora de joc les demés. S'estableix, igual que l'anterior, l'ordre de tirada.

A vegades es posen en un petit rectangle diversos balins que cal fer sortir d'allí el més aviat possible.

A pinyols.—Anys enrera es guardaven els pinyols d'albercoc que es jugaven uns amb altres. A la plaça Gran sobretot hi havia molts nois que formaven pilonets de cinc, deu i quinze pinyols d'albercoc, mentre els demés en tiraven d'altres des d'una distància determinada, procurant tenir prou habilitat per fer-los caure. Si queien els pinyols, passaven a mans del tirador. Per tal d'aturar-los, quan tiraven, el parador s'asseia a terra eixarrancat darrera el pilonet o «castell»; sovint, per tal d'atreure-hi tiradors, tal com un marxant anuncia la mercaderia, hom cridava: «a pic i a rossegants», significat que hom podia tirar ras, o bé directament.

Cal remarcar que els pinyols de pruna no eren admesos i eren rebutjats com moneda falsa. De la mateixa manera hom hi jugava amb balins.

Retrats i cromos.—Hom recollia les tapes de les capses de llumins que prenién els noms de «retrats», o bé «cromos» dels que sortien a la xocolata i es posaven dintre un petit rectangle marcat a terra. Es determinava l'ordre de tirada per l'aproximació que amb un palet o tros de maó es lograva aconseguir des del rectangle esmentat a la línia de sortida anomenada «mà». Amb aquest palet calia procurar fer sortir els retrats o cromos fora de les línees que els emmarcaven. A vegades es jugava al flèndit, que es feia igualment, però amb cèntims; ja era cosa dels més grans. Hom jugava a «cromos» també de manera semblant com hem dit que les noies jugaven a agulles.

Baldufa.—Es juga a baldufa a «rotllo» i a «cavallets». El rotllo, com el seu nom indica, és un cercle marcat a terra i cal fer ballar la baldufa tocant a dintre el rotllo, però procurant donar-li un moviment de retrocés per tal que surti a fora. Si alguna es queda a dintre, cal posar-la al mig del cercle i es té de fer sortir donant-li cops amb les altres baldufes, al mateix temps que es fan ballar, les quals, però, tampoc no poden quedar-se a dintre.

Els «cavallets» són la cursa que fan les baldufes botent enllà amb la força impel·lidora del braç al deixar-la anar del cordill. Qui arriba més lluny guanya; hi ha qui així longitudinalment fa recórrer fins i tot trenta metres a la baldufa.

Saltar i parar.—Els jugadors s'ajupen d'esquena fent angle recte amb les cames i un altre va saltant pel damunt d'ells eixarracant-se i recolzant les cames damunt el seu dors. Quan els ha saltat tots, *para* també més enllà i un altre salta; i així sempre successivament i carrelativament.

La ratlleta.—Igual que en el joc anterior, n'hi ha un que «para» arran d'una línia anomenada «mà» i els demés van saltant-lo en la mateixa posició; quan algú perd substitueix el que «amaga» i aquest passa a darrer.

Segons indica el primer del joc, anomenat «rei», o bé a voltes el darrer segons preferències del que amaga, aquest es separa o s'apropa una certa distància de «mà», que hom amida amb peus o passes. Segons a la distància que és, hom salta llançant-s'hi des de la línia de sortida (salt forçós) o anant-hi a peu coix amb les passes que prèviament el «rei» determina.

Dintre aquest joc hi ha varies jugades a fer; a més de les senyalades hi han com a principals les «llúpies», «robar melons», «robar figues», les «llúpies de la lluna» «l'esmolet» etc.

Les «llúpies» són certs sistemes especials de salt que tots els jugadors tenen de fer. «Robar melons» consisteix en què un cop han saltat s'en van els jugadors un tros lluny; aleshores el «rei» crida: «Un, dos, tres; quina hora és?» I el que amaga respon: «La una». Es repeteix altres dues vegades i així que el que és a «mà» ha dit «les tres», es posa a córrer passant per on han passat els altres, procurant agafar-ne un abans d'arribar a «mà».

A «robar figues» hom resta allà mateix on ha quedat en saltar; prèviament es posa la gorra del revés damunt del cap, la qual es deixa caure a terra tenint compte que no toqui la de cap company; quan tots han saltat, a la senyal de marxar tothom recull la gorra i ràpidament es posen dintre la línia de joc, mentre el que amaga procura agafar-ne algun.

En les llúpies de la lluna es va saltant per l'ordre establert, de la mateixa manera; el que fa de «rei» va anunciant la «llúpia» de torn fins a dotze. Sembla una adaptació al joc de la ratlleta, del joc «saltar pilars» que Maspons i Labrós cita en els seus «Jocs d'Infants» (pàg. 78). S'han modificat, però, una mica. Hom diu ara: A la una, mitja lluna. «A les dos, salt de gos. A les tres, muts i no dir res. A les quatre, salt de catre, per davant i per darrera. A les cinc, marrameu, ja et tinc. A les sis, un tomaquet llis. A les set, un tomaquet fresc. A les vuit, el sopar ja és cuït. A les nou, el pa ja és cou. A les deu, la Vera-Creu. A les onze, menjar una llonza. A les dotze, la catedral s'esbotza».

En les dues primeres hom no fa res de nou, però en les següents hom fa algun gest o empra una modalitat de salt que tingui certa relació amb l'enunciat d'aquestes «llúpies», qual nombre hom fa correspondre a les hores del dia.

En fi, hi ha altres variants que no tenen gaire importància i que pel seu excessiu detall és inútil de descriure.

Gat i la rata.—Es fa un rotllo de jugadors, però en resta un fora del cercle que va passant pel seu darrera i sobtadament dona un cop a l'esquena d'un d'ells; aquest l'empaita, perquè l'altre no tingui temps de posar-se al lloc buit que ell ha deixat. Si el primer logra suplantar-lo, és precis que el segon recomenci altra vegada, fent-ne córrer un altre al seu torn.

L'espardenyeta.—Es fa un rotllo assentats a terra; el que amaga va voltant per darrera i deixa estar l'espardenya darrera d'un; si aquest se n'adona, s'aixeca i empaita, aquell procurant pegar-lo mentre diu: «Espardenyeta, petita, pateta; espardenyot, petit, patot» fins que el primer s'assenta al seu lloc. Si el que li han deixat l'espardenya al seu darrera no se n'adona, quan torna a passar el que amaga, li pega amb l'espardenya fins que s'ha aixecat.

* * *

Uns jocs que sempre han tingut èxit han estat els que amb el nom imprecís de «guerra» i «lladres i serenos» s'han jugat en tot temps. Sense regles fixes, com s'escau a aquestes coses, en èpoques que en el món algun conflicte militar important s'hagi desenrotllat, és quan per imitació i influència exterior s'hi ha jugat encara més. Ordinàriament dividits en dos bàndols que prenen el nom dels principals contendents, es barallen, portant ordinàriament algun sabre de fusta o canya i altres armes simulades. Igualment amb armes així, sobretot en les èpoques que hi ha soldats a Granollers, hom veu imitar els moviments militars pels quals els infants sembla que tinguin especial predilecció.

A «lladres i serenos» o bé abans «lladres i matiners» serveix de joc escollit pel temps de tardor, puix que fent-se fosc aviat i no fer fred, dona lloc a poguer córrer al vespre pels carrers, portant per fanal, el *sereno* o *serenos*, un pot de llauna amb una espelma encesa a dintre, que és un gran al·licient d'aquest joc.

A vegades hom veu jugar a «geps» o «gepes», en el que només és precis agafar una pilota que es tira contra l'esquena dels altres jugadors, o del partit contrari si n'hi ha; aquests, naturalment, procuren fugir i en passar la pilota a un altre costat, provoca curses en totes direccions. És un joc d'hivern, apte per no sentir el fred.

Cal dir, però, que tots aquests jocs de nois esmentats, cada dia es veuen més poc, degut a la influència del futbol que en molts casos els abassega. La passió amb que els infants senten a discutir el futbol i el desig d'emulació dels jugadors grans, que ells veuen com uns herois, porta aquesta influència a un grau superlatiu.

Hi ha naturalment altres que podríem dir-ne petits jocs, de poca importància, o bé alguna variant d'altres jocs més interessants, que ofereixen poc interès i no cal esmentar ací. Però per finalitzar bé hi podem posar una cançó, que sense ésser pròpiament un joc, ha estat fins fa pocs anys força coneguda pels nois i noies de poca edat, que a la vigília del dia dels Reis anaven a cantar-la per les cases, on els donaven algun petit recapte. Guarnits amb barrets de paper de color, simulant corones reials i amb una cistella dalt d'una canya, a semblança de les colles de caramelles, van a una casa on diuen:

Els tres Reis de l'Orient,
de Llevant van a Ponent,
amb l'estrella guiadora
al Portal de Betlem.
Betlem, Betlem,
ballarem o no ballarem?

Si els diuen «balleu» comencen tot seguit, acompanyant el compàs picant a terra amb la canya de la cistella, la següent cançó que, a trossos, està citada per Maspons i Labròs en altres cançonetes (pàgs. 64, 67, 68) i la qual sembla una barreja d'altres més antigues:

El *villano* no té pa,
que treballa, que treballa,
el *villano* no té pa
que treballa com un ca.

Com un ca, com un gos,
com un *perro*, *perro*, *perro*,
com un ca, com un gos,
com un *perro* rabiós.

El *villano* en té una cosa
de la vinya poderosa,
del poder de Sant Joan.
li darem pa i cebes
i raïms tot l'any.

La mestressa i el bover
fan el llit i el torna a fer.

Uh, uh! Ara balla
la saca de palla,
ara balla la cua del bou.

Balla, balla Bartomeu,
que se remena, que se remena,
balla, balla Bartomeu,
que se remena lo que és seu.

El que porta la cistella
ja sabeu que és bon hereu;
n'ha caigut de la passera
de borratxo que no hi veu.

La quinquina i el gegant,
la mulassa, la mulassa,
la quinquina i el gegant,
la mulassa va al davant.

Adobar fogons,
cadiretes, cadiretes,
adobar fogons,
cadiretes pels recons.

Si fogons no hi ha,
cadiretes, cadiretes,
si fogons no hi ha,
cadiretes adobar.

El rotllet volia fer
de puntetes, de puntetes,
el rotllet volia fer,
de puntetes jo no en sé.

Qui no en sàpiga de ballar
que vagi enfora, que vagi enfora,
qui no sàpiga de ballar
que vagi enfora amb el peu pla.

Què li darem a n'el noi de la mare,
què li darem que li sàpiga bo
panses i figues
i mel i olives,
panses i figues
i mel i mató.

Pàgines antològiques d'excursionisme

Llegendes de la Schwarzwald
(Selva negra)

Per Artur Osona

El llac de Wildersee.—En el temps en que la Reina Berta filava, una tribu de nans diformes omplien el bosc amb la malastruga anomenada de llurs malefics.

Nobles i villans, vells i minyones, poblets i abadies, tothom n'estava igualment queixós. Els nans ballaven llur «sabbath» voltant el Wildersee. Exorcismes, oracions, amenaces, tot s'havia emprat contra aquella tribu maleïda, sense resultat. Ni la llança ni l'hisop no tenien acció sobre d'ells. Els habitants dels voltants pensaven ja en desocupar i abandonar llurs cases.

En aquella època vivia en una pobre cabanya un noi que es trobà sobre de l'herba, abandonat, una nit de tardor, sense saber sa procedència. La Caritat el mantingué. Els seus cabells, rossos d'or, formaven una aurèola al voltant de son front. Creixia amb bons sentiments; era molt religiós: les dones deien que era un àngel que havia perdut les ales. Un jorn, commogut dels plors d'una pobra mare, a la què els follets li havien robat el filllet, aixecà les seves mans al cel: «Tu, que vas salvar a Tobies, Senyor, protegeix-me!», digué, mentre es dirigia cap al llac de Wildersee. Tota la gent el seguí, pregant a Déu, fins que el noi desaparegué en el bosc. Així que es va fer de nit en el llac, de les negres cavernes, del buid de les roques, dels abets seculars, de les espesses bardisses i del fons de les aigües sortiren una gran munió de follets, brincant i fent ganyotes. Veient que el noi estava agenollat sobre una pedra, d'un salt hi anaren tots, i el voltaren fent una sardana vertiginosa que anava estrenyent-se més i més fins que arribaren a tocar-lo. Llavors el noi cullí un grapat de fulles seques, i escampant-les sobre la horrible tropa digué: «Vosaltres, que heu ferit, sigueu ferits!» Instantàniament la màgica sardana desaparegué. A l'endemà, els muntanyencs que, abans de l'eixida del sol es dirigiren al llac, vegeren admirats el noi que encara feia oració, voltat de petits abets i olms blancs, molt torçats i deformats, esparsos per terra i que mai ningú no havia vist. Els peus dels follets, tocats per les fulles seques, s'havien arrelat en terra i fa segles que s'arrosseguen esbufegant entre els rocs del llac.

Petersthal (Vall d'En Pere).—En la selva negra hi havia un Rei tant i tant bo, que havia merescut la protecció d'un fada de la contrada.

El Rei havia tret d'un gran perill a la fada, un jorn que baix la forma

d'un rossinyol anava a ésser devorada per un esparver, que no era altra cosa que un màgic, enemic seu.

Aquest bon monarca, que regnava sobre tota la regió del Rhin fins al Neckar, (això passà en temps de Carlemany), tenia un fill molt bell i tan bo com el seu pare, però tan desgraciat i malaltic, que tothom deia que no podria viure gaire.

ARTUR OSONA

Això era causa de gran aflicció pel Rei, que cridà a la seva Cort tots els metges més cèlebres i tots els encantadors més savis, cobrint-los d'or i pedreria; l'un prescrivia drogues, l'altre aconsellava romeries, però res no hi valia.

El Rei es lamentava, la Reina plorava i el noi cada dia esdevenia més esgrogueït i flac; el deixaven córrer per la muntanya perquè sols desitjava cullir flors i perseguir papallones; tots els diners que portava els donava als pobres i se'l sentia tossir del cim del Kniebis a Breitenberg.

Un jorn, una pobre velleta que amb prou feines es podia moure, li demanà almòdina; el príncep, no trobant res a la butxaca, es treu la gorra i li posa a la mà, dient: «Preneu aquesta gorra de vellut, amb un ric topaci al centre. Amb el diner que en treureu en tindreu per una bona sopa i un giponet ben calent.» De sobte la velleta es transformà en un formós rossinyol, que, col·locant-se

en una branca d'una bardissa, féu una gran reverència al fill del Rei, dient-li: «Ja que tu ets tan bo com el teu pare, escolta bé: sempre que et sentis fatigat per la muntanya, treu-te la gorra, i digues per tres vegades: «Canta, rossinyol, canta!» Tot seguit una font brollarà davant teu, i beuràs d'aquella aigua». El rossinyol cantà i desaparegué al moment.

El dia següent, el príncep, perseguint una papallona, va sentir-se tan defallit que recordà la recomanació del rossinyol, i, treient-se amb finura la gorra, cridà per tres voltes: «Canta, rossinyol, canta!» A l'instant brollà de la gleva una cristal·lina font; el fill del Rei begué fins a quedar-ne tip, i es trobà bé. Al següent dia li passà això mateix; trobant-se cansat després d'haver collit un gros ram de flors, va repetir la frase «Canta, rossinyol, canta!» i tot seguit del buid d'una roca sortí una nova font, begué del líquid que d'ella brollà i es trobà bé immediatament.

Això durà molts dies. Sortiren tantes fonts i begué el príncep tanta aigua, que es va curar completament, confonent i avergonyint els metges del país, amb immensa alegria dels Reis, els pares seus. Des de llavors les fonts ragen sempre constantment i aquestes són, segons la llegenda, les dels banys de Petersthal, que alivien les dolències de molts malalts.

* * *

D'entre els iniciadors i propulsors de l'afició a l'excursionisme a la nostra terra, Artur Osona en destaca com a capdavanter. Ell, junt amb Cèsar August Torres més tard, han estat els que millor han sabut infondre en el nostre poble l'amor a les excursions com a mitjà eficaç per assolir un perfecte coneixement de Catalunya, i d'aquesta manera esdevenir més amants de la Pàtria. No pecaríem d'exagerats en afirmar que Osona fou en el seu temps qui millor seguia aquesta norma, car havia corregut pam a pam tota la nostra terra i en coneixia tots els seus encisos i atractius.

Fent-se càrrec de la necessitat que hi havia d'estendre arreu l'amor a l'excursionisme, s'emprengué la publicació d'unes Guies molt interessants, que escrivia ell mateix, fruit de les seves caminades, i que tenen un gran valor per la veracitat i riquesa de detalls que enclouen, cosa que és més d'estimar tenint en compte que fins al seu temps poca cosa hi havia escrita sobre les regions a què es refereixen. El nombre d'aquests itineraris descriptius puja a més d'una vintena, i comprenen bona part de les comarques catalanes; ço que deixa entreveure la labor formidable realitzada per aquest excursionista ardit i incansable. D'una manera especial devem estar-li agraïts els vallesans per l'interès amb que estudià la nostra comarca i la montsenyenca, sobre les quals publicà sis d'aquelles Guies.

Les seves activitats no es limitaren únicament a la nostra terra; realitzà durant la seva vida qualques excursions per l'estranger. De la ressenya d'una d'elles, titolada «Una excursió a la Schwarzwald i llegendes de la contrada», n'hem tret els fragments transcrits, que són bona mostra de les seves qualitats narratives, precisament les més adients a la mena d'obres que va compondre, i que tant han ajudat a l'excursionisme català a arribar al lloc preeminent que avui ocupa.

P.

Goneixements pràctics

Riscs en les excursions a l'alta Muntanya

Per Josep Font i de Falgàs

Les excursions d'alta muntanya són les saturades d'un major encís, però també són les que ofereixen majors perills.

Aquests perills, viscuts per nosaltres mateixos en l'excursió efectuada al Pirineu els dies 4 i 5 de juny darrer, ens proposem de ressenyar-los per a il·lustració de tots els excursionistes, amb el deliberat objecte de que siguin recordats en llurs excursions a l'alta muntanya i evitar-ne, per tant, llurs conseqüències.

Es necessari remarcar que aquesta classe d'excursions no haurien de començar-se sense anar acompanyats tres o més excursionistes. No és gens aconsellable que una excursió d'aquesta naturalesa la practiquin dos de sols. En cas d'accidentar-se un company, les dificultats que no podria vèncer un de sol poden molt ben ésser remeiades si es compta amb el concurs d'un altre. Un dels excursionistes pot restar al costat del malalt, mentre l'altre s'arriba al lloc més proper a reclamar l'auxili que calgui.

Es indispensable, en aquesta classe d'excursions, portar sempre un botiquí amb tot el necessari per a practicar una cura d'urgència.

Mal de muntanya.—Per llei física disminueix la pressió atmosfèrica com més un s'eleva sobre el nivell de la mar, i, per tant, hi ha disminució relativa de l'oxigen de l'aire.

L'esforç muscular fet durant la marxa, el fred, la gana, la son i la manca de descans poden influir a l'exhauriment de l'individu. Es llavors que, a la manca d'oxigen es presenta el *mal de muntanya*. Els símptomes són fadi-

gues i ensopiment, pal·lidesa accentuada, pols petit i ràpid, vèrtig i nàusees, hemorràgies de nas i àdhuc d'orella. El millor en aquest cas és descarregar el sac d'esquena al malalt, descordar-li els vestits que priven la respiració, practicar la respiració artificial, si el cas ho requereix, i fer ingerir una dosi d'alcohol (conyac). Si es nota que el malalt es refreda, cal friccionar els seus membres per a produir la reacció, i, si encara fos necessari, s'ha d'encendre foc per a escalfar-lo. Després d'això, li anirà bé una alimentació reconfortant.

Els glaciers.—En l'última excursió efectuada al Pireneu, en arribar al Coll de la Marrana, situat enfront mateix del xalet-refugi d'Ull de Ter, entre el Gra de Fajol i el Pic de Bastiments, la grossa quantitat de neu acumulada en aquell lloc deixà format un *glacier* amb una paret d'uns sis metres de gruix. Una esquerda quasi imperceptible delatà a un company nostre la gravetat del perill que corriem, situant-nos en una distància prudencial. Per a baixar al circ de Murens, on està situat el xalet d'Ull de Ter, tinguérem de passar per sota mateix del Gra de Fajol, fent mitja hora més de camí, però d'aquesta manera tinguérem la satisfacció de veure conjurat el perill que corriem en el cas de sobrevenir en aquells instants la desfeta del *glacier*.

Vindrà dia que l'esquerda s'engrandirà i aquella immensa paret de neu glassada, amb un cruiximent esfereïdor, anirà a rodolar cap els fondals de Murens.

El torb.—En la nit del nostre sojorn al xalet-refugi d'Ull de Ter, poguérem fer-nos càrrec de l'importància d'aquest vent furiós que ha estat la causa de tantes víctimes.

La terra estava embolcallada d'una boira espessa. El vent era tant fort, que escombrava la neu de les congestes i alhora nevava abundantment, fent encara l'atmosfera més densa. Els xiulets d'aquell vent oprimien el cor. Feia por de pensar que algun infeliç vianant pogués trobar-se de camí, encara que, benhauradament, en aquelles hores, ningú no devia haver-hi. En començar la nostra marxa, un pastor de Núria ens va dir: «Si veieu el temps mal parat, quan sigueu a Nou Creus, baixeu desseguida.» El temps prometia bo i havíem prosseguit el camí. Ara, però, pressentim que aquell bon home ens avisava més pel torb que per altra cosa.

En cas de torb, l'excursionista no ha de tirar avant en el camí. L'excursionista, ha d'ésser coratjós, però no temerari. Prosseguir el camí fóra una temeritat absurda. I el que cal en aquest cas és cercar acolliment desseguida. Una cabana, una bauma d'una roca, pot evitar una mort per asfíxia. Ajeure's de boca terrosa també s'aconsella en aquests casos. I, més que tot, una bona dosi de serenitat i comprensió per a fer marxa entera tot seguit i no volguer ésser massa audaciós en una temptativa que podria resultar funesta.

Notes

■ Tal com anunciàvem en l'anterior número del BUTLLETÍ, ha sortit a la llum pública el primer volum de les Publicacions de l'Agrupació. Forma un àlbum bellament enquadernat, que conté 39 ampliacions fotogràfiques originals del consoci Joan Canal, reproduïnt les joies arqueològiques de la nostra ciutat, amb notes explicatives de la Secció d'Estudi.

En la impossibilitat de comentar com es mereix aquesta important publicació per estar en premsa el present número, ho farem degudament en el pròxim.

■ En viatge de pràctiques de fi de carrera, ha estat uns dies a Itàlia i Austria el nostre benvolgut amic, l'estudiant d'arquitecte En Marian Lassús.

Celebrem que aquesta bella excursió li hagi estat ben pròdiga d'ensenyances necessàries als seus estudis.

■ L'Agrupació Excursionista estigué representada en el IXe Campament General de Catalunya, que enguany tingué lloc al Sunyer del Pla de la Garga (Centelles), els dies 3, 4 i 5 de juny.

En el transcurs del Campament hi hagué una Assemblea Excursionista en la qual feren us de la paraula els distingits excursionistes senyors Pau Vila i Francesc Maspons i Anglasell.

Es calcula en 150 el nombre de tendes acampades.

■ La nostra Agrupació prengué l'acord d'adherir-se a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, essent-li atorgada per aquesta entitat la Delegació del Camping Club de Catalunya (organització general d'acampada) en el Vallès oriental.

■ Ha estat cedit, per a us de la nostra Biblioteca, un lot de llibres per la presidenta de la Secció Feminal, senyoreta Montserrat Soler.

No cal dir com li regraciem el seu valuós donatiu.

■ D'aquest mes endavant, els dijous al vespre, de les 8'30 a les 10, estarà oberta la Secretaria de l'Agrupació. En aquesta hora un membre del Consell Directiu estarà a disposició dels socis.

■ **Secció d'infants.**—Continuen veient-se molt concorregudes les excursions que celebra, periòdicament, la Secció d'Infants. Existeix el propòsit de dividir la Secció en grups, per tal de coordinar les excursions, tenint en compte l'edat i la potència física de cada un d'ells.

■ **Secció d'Atletisme.**—En el curs dels entrenaments celebrats pels nostres atletes el dia 4 de juny passat, en el camp del Granollers S. C., es bateren tres rècords socials. Isidre Llach baté el de llançament de disc que tenia Josep M. Riera amb 23,04 metres, deixant-lo a 25,71 metres i el de llançament de ja-

valot, que detentava Jaume Riera amb 27,54 metres, establínt-lo a 29,11 metres.

Joan Pujol millorà el seu propi rècord de 1,45 metres d'alçària, deixant-lo a 1,475 metres.

■ La Secció d'Atletisme de l'Agrupació, ha ingressat a la Federació Catalana d'Atletisme, per tal de poder organitzar proves amb altres entitats.

■ El nostre company Josep Riera passa per la greu pena de la mort del seu pare.

No cal dir com ens associem al dol del nostre amic per la dissort que l'afligeix.

■ En el festival d'atletisme celebrat a Mollet el dia 18 de juny, contra el Mollet S. C., malgrat la manca d'algun element de vàlua i el poc entrenament d'alguns atletes, es presentà una bona resistència, logrant obtenir els dos primers llocs de llançament de pes i salt de perxa. Es digne de remarcar també el nou rècord de llançament de javalot, batut per En Jaume Riera.

S'ha concertat un matx de revenja amb el mateix club, a celebrar en el camp del Granollers S. C. el dia 2 de juliol, primer d'alguns festivals que hi ha en projecte celebrar.

Els resultats obtinguts foren:

80 metres.—Francesc Lorenzo (fora de concurs), 9" 2/5. 1, A. Falguera, Mollet, 9" 4/5. 2, J. Pujol, A. E. G. 3, Dorsé, A. E. G. 4, Carreras, Mollet.

800 metres.—1, Falguera, Mollet, 2'16 1/5. 2, Llach II, A. E. G. 3, Sans III, Mollet. 4, Vernet, A. E. G.

Llançament de pes.—1, Aranda, A. E. G., 9 m. 2, Pujol, A. E. G., 8'495 m. 3, Carreras, Mollet, 8'05. 4, Carol, Mollet, 8'01.

Llançament de disc.—1, Sans II, Mollet, 28'05 m. 2, Carol, Mollet, 27'08. 3, Llach I, A. E. G., 24'75. 4, Riera, A. E. G., 22'40.

Llançament de javalot.—1, Sans II, Mollet, 34'30 m. 2, Nulés, Mollet, 33'25. 3, Riera I, A. E. G., 29'20 (rècord social). 4, Riera II, A. E. G., 26'75.

Salt d'alçària.—Lorenzo (fora concurs), 1'60 m. 1, Carreras, Mollet, 1'55 m. 2, Carol, Mollet, 1'45. 3, Pujol, A. E. G., 1'45. 4, Llorenç, A. E. G., 1'45.

Salt de llargària.—Lorenzo (fora concurs), 5'70 m. 1, Carreras, Mollet, 5'60 m. 2, Carol, Mollet, 5'44. 3, Pujol, A. E. G., 5'29. 4, Vernet, A. E. G., 5'11.

Salt de perxa.—Lorenzo, (fora concurs), 2'90 m. 1, exæquo Riera II i Casamiquela, A. E. G., 2'50 m. 3, Carreras, Mollet, 2'10. 4, Ssns I, Mollet, 2'10.

Puntuació.—1, Mollet S. C., 45 punts. 2, Agrupació Excursionista de Granollers, 35 punts.

Notes meteorològiques locals

ABRIL 1933					MAIG 1933				
Dia	PLUJA Mil·límetres	TEMPERATURA			Dia	PLUJA mil·límetres	TEMPERATURA		
		Màxima	Mínima	Mitja			Màxima	Mínima	Mitja
1		19.8	9.1	14.4	1		26.6	15	20.8
2		21.8	6.2	14	2		24.3	16	20.1
3		24.2	7	15.6	3		25.6	14	19.8
4		23.9	8.7	16.3	4		26.5	10.1	18.3
5		25.9	8	16.9	5		25.4	10.8	18.1
6		23.5	9	16.2	6		23.5	10.6	17
7		24	8.5	16.2	7		26	11.4	18.7
8		24.5	9.9	17.2	8		23	15	19
9		25	9	17	9		26	13.5	19.7
10	1.7	23.3	13	18.1	10		23	15	19
11		25	8.9	16.9	11		21.9	14.8	18.3
12		24	10	17	12		24.4	13.5	18.9
13	4.15	17.1	14	15.5	13		24.2	11.5	17.8
14	10	18.2	12.1	15.1	14		26.1	12.3	19.2
15	1.35	19.8	10.8	15.3	15		25.1	15.1	20.1
16		22	9.8	15.9	16		25.4	13	19.2
17		19	11.9	15.4	17		28	11.9	19.9
18		21.7	12	16.8	18		27.2	13.8	20.5
19	13.2	21.4	9	15.2	19		27.9	15	21.4
20		22	11.5	16.7	20		26.9	15	20.9
21	7.9	17.9	11	14.4	21	4.4	15.2	13	14.1
22	42.7	18	4.8	11.4	22	9.6	16.6	12.1	14.3
23		17.6	6.5	12	23		25.2	13	19.1
24		20	8	14	24	5.6	27.7	14	20.8
25		25.1	11	18	25		25.3	15	20.1
26		21.2	12.7	16.9	26		24	15.9	19.9
27		21	11.8	16.4	27		24	12	18
28		22.5	10.9	16.7	28		24.2	12.5	18.3
29		26	10.8	18.4	29		20.7	11.6	16.1
30		26	14.6	20.3	30	13.1	22.7	13.1	17.9
					31		25	14.9	19.9
81.00					32.7				

Màxima del mes: 26° el dia 30.
Mínima » » 4°8 el dia 22.

Temperatura mitja: 15°4.

Oscil·lació termomètrica:

Màxima del mes: 17°9 el dia 5.
Mínima » » 3°1 el dia 13.

Màxima del mes: 27°9 el dia 19.
Mínima » » 10°1 el dia 4.

Temperatura mitja: 19°

Oscil·lació termomètrica:

Màxima del mes: 16°4 el dia 4.
Mínima: » » 2°2 el dia 21.

Programa

dels actes organitzats per l'Agrupació en els mesos de juliol i agost

JULIOL

Dia 2.—Excursió a l'Aplec Sardanista de Cardedeu. Cap de colla, J. Puigvert. Vocals, A. Soler i J. Vernet. Pressupost, 0'90 pessetes. Sortida, a les 8'30, estació de França.

Dies 8 i 9.—Excursió a la platja de Premià de Mar, passant per Sant Bartomeu. Cap de colla, M. Navalón. Vocals, J. Pujol i J. Llacuna. Sortida, a les 4, de l'estatge social.

Dia 9. Secció d'Infants.—Excursió a El Pinar. Cap de colla, J. Font. Vocals, J. Busquets i A. Cumella. Reunió, a la plaça de l'Església, a les 3 tarda.

Dia 16.—Excursió a Aiguafreda, La Mora, Collformic, La Castanya, poble de Montseny i Palautordera. Cap de colla, S. Llobet. Vocals, J. Llacuna i J. Font. Pressupost, 3 pessetes. Sortida, a les 7'05, estació del Nord.

Dies 22 i 23.—Excursió de platja a Caldetes. Cap de colla, J. Vernet. Vocals, J. Dorsé i F. Cid. Sortida de l'estatge a les 4 de la tarda.

Dia 23. Secció d'Infants.—Excursió a Santa Agnès de Malenyans. Cap de colla, M. Gabarró. Vocals, J. Busquets i J. Font. Reunió, a la plaça de l'Església, a les 7'30. És prega puntualitat.

Dia 30.—Excursió a l'Aplec Sardanista al bosc de Can Féu de Sabadell. Cap de colla, J. Pujol. Vocals, M. Soler i M. Rotllant. Pressupost, 5 pessetes. Cal consultar l'hora de sortida al cap de colla.

AGOST

Dies 5 i 6.—Excursió de platja a Castelldefels. Cap de colla, J. Llacuna. Vocals, F. Cid i J. Vernet. Sortida, a les 14'30, estació de França. Pressupost, 5 pessetes.

Dia 6. Secció d'Infants.—Excursió a la Font d'en Poal. Sortida, a les 3 de la tarda, de la plaça de l'Església. Cap de colla, J. Font. Vocals, J. Busquets i J. Rodons.

Dia 13.—Excursió, junt amb la Secció d'Estudi, a Santa Quitèria, Vallromanes, Castell de Sant Miquel i Montornès i Montmeló. Cap de colla, J. Font. Vocals, J. Busquets i S. Llobet. Reunió, a les 5, plaça de Guimerà. Pressupost, 0'70 pessetes.

Dies 19 i 20.—Excursió de platja a Masnou. Cap de colla, M. Navalón. Vocals, J. Dorsé i P. Llach. Sortida, a les 4, de l'estatge social.

Dia 20. Secció d'Infants.—Excursió a La Roca, dòlmen de Céllecs i Sant Bartomeu. Cap de colla, J. Busquets. Vocals, M. Gabarró i M. Soler. Sortida, a 7'30, de la plaça de l'Església.

Construcció i Venda
de
Mobles

Especialitat en els treballs d'encàrrec

DORMITORI compost de llit, armari amb dues llunes, 2 tauletes de nit i 2 cadires tapissades
Pessetes 430

DORMITORI compost de llit, calaixera, dues tauletes de nit i dues cadires
Pessetes 265

MENJADOR compost de «buffet», taula i sis cadires
Pessetes 215

Visitar aquesta casa és comprar

Jaume Blanxart

Taller i Despatx

Carrer Ricoma, 95 i Plaça dels Cabrits, 6

Granollers

Fàbrica de Eleixius

de les millors marques

La Porxada

La Pubilla del Vallès

La Competidora

DELFI SIRVENT

PRIM, 99 : GRANOLLERS

Joieria

Rellotgeria

Rafael Font

Taller de Compostures

i Confecció de

JOIES

Granollers

Doctor Robert, 19

Apotecaria i Drogueria
de
Josep Marimón i Garriga

Anàlisis Específics Nacionals i Estrangers

Clinics Dipòsit de sèrums i vacunes de les cases Ybis,
de Madrid i Meister Lucius, d'Alemanya

de tota mena Drogues i Colors de totes marques

Doctor Robert, 12 i 12 bis
Telèfon 30

Granollers

Banco Vitalicio de España

Assegurances de Vida

Assegurances per Dots

Rendes Vitalícies, &., &.

Delegat en aquest Partit: Don Magf Anglés Vilella
Plaça d'Angel Guimerà, 6 : Granollers

Ha estat posat a la venda

el primer volum de «Publicacions
de l'Agrupació Excursionista de
Granollers», original del consoci

JOAN CANAL

i que té per títol:

Arqueologia de Granollers

Forma un magnífic àlbum, ricament
enquadernat, que conté 39 ampliacions
fotogràfiques reproducció de les belle-
ses arqueològiques de la nostra ciutat

Notes explicatives de la Secció d'Estudi

Edició limitada * Preu: 60 pessetes

Per a encàrrecs, dirigir-se a l'Agrupació o a la
LLIBRERIA CARBÓ * CLAYÉ, 44